

Popularizace / chatGPT

Ady & Standa

Jak (zhruba) funguje strojové učení?

- ChatGPT
 - Založený na modelu umělé inteligence
 - Vyvinutý společností OpenAI
 - Model se učí z obrovského množství textových dat
 - Pokouší se napodobit lidskou schopnost odpovídat na otázky a psát texty
 - Principu predikce následujícího slova v kontextu věty
 - Model je tzv. transformátor, který pomocí pozornostních mechanismů (attention mechanisms) a neuronových sítí generuje text na základě předchozího kontextu.

Jak psát prompty?

- **Specificky**
 - Čím přesnější je dotaz, tím relevantnější odpověď
 - Například místo obecného dotazu „Co je fotosyntéza?“ můžete položit konkrétnější otázku, jako je „Jaké jsou hlavní fáze fotosyntézy a jaké enzymy jsou v každé fázi aktivní?“
- **Strukturovaně**
 - Pro komplexní témata je dobrý rozdělit dotaz na menší, lépe managovatelné části. AI se pak spíše zaměří na jednotlivé aspekty a poskytne ucelenější odpovědi
- **S dobrými klíčovými slovy**
 - Vždycky dobré pro kontext a zaměření dotazu
 - Což neznamená, že si nemůžete AI říct o dobrá klíčová slova a varianty, v první fázi

K čemu to je dobré?

Generování nápadů

Pokud máte blokace nebo potřebujete inspiraci pro začátek, AI pomůže generovat nápady, témata nebo úhly pohledu, které by nám trvaly déle (přitom je to někdy běžná kombinatorika)

Strukturování práce

Může navrhnout základní strukturu vaší práce, včetně návrhů pro úvod, korpus a závěr, které můžete dále rozvíjet
Smysluplné mantinely, ve kterých můžete tvořit

Parafrazování a reformulace

Dobré na přeformulování nebo zjednodušení složitých konceptů pro lepší pochopení (a taky na překlad a jazykovou korekci)

Průvodce psaním / Morální support

Pro průběžnou pomoc při psaní nebo překonávání psacího bloku může ChatGPT posloužit jako interaktivní nástroj, který reaguje na vaše otázky a podněty v reálném čase.

Je něco, čeho se vyvarovat?

- **Jo.**
- **Použití bez revize**
 - Vždy je potřeba kontrola generovaných textů. ChatGPT může občas produkovat nepřesné nebo zastaralé informace, nemá „live“ přístup k internetu
 - Původní modely se uchýlovaly k fabulaci
- **Závislost na AI pro hluboké analýzy**
 - Pro hlubší analýzu a kritické myšlení je lepší spoléhat na lidskou intuici a schopnost syntézy, protože ChatGPT může mít omezení v těchto oblastech.
- **Ignorování akademické integrity**
 - Přestože ChatGPT může pomoci při tvorbě textů, je důležité, aby byla práce studenta originální a vlastní. Všechna pomoc od ChatGPT by měla být řádně citována.
- *Tato prezentace vznikla s využitím chatGPT.*

DESATERO POPULARIZAČNÍCH NÁVYKŮ

1. PŘILÉHAVÝ NÁZEV

- Rozhoduje, jestli si článek vůbec přečtu
- Ale clickbaity k serióznímu článku nepatří

2. POPISNÉ NADPISY

- Platí totéž, co u titulku
- Nebojte se je používat, navigují čtenáře textem
- Možnost navázat tam, kde jsem skončila při minulém čtení

3. „NÁKUPNÍ“ SEZNAMY

- Při návštěvě Brna byste neměli minout Náměstí Svobody, vilu Tugendhat, Špilberk a jeho kasematy, Petrov, Brněnské „moře“ na Moravském náměstí a spoustu dalších památek.
- Při návštěvě Brna byste neměli minout následující skvosty:
 - Náměstí Svobody
 - vilu Tugendhat
 - Špilberk a jeho kasematy
 - Petrov
 - Brněnské „moře“ na Moravském náměstía spoustu dalších památek.

4. KRÁTKÉ VĚTY, MĚNÍCÍ SE DÉLKA

- dobrý text má sílu všech vyškrtaných slov
- dlouhé věty jsou koření, ne hlavní surovina – šetřete s nimi
- věty nad 15-20 slov by měly být vzácné

This sentence has five words. Here are five more words. Five-word sentences are fine. But several together become monotonous. Listen to what is happening. The writing is getting boring. The sound of it drones. It's like a stuck record. The ear demands some variety.

Now listen. I vary the sentence length, and I create music. Music. The writing sings. It has a pleasant rhythm, a lilt, a harmony. I use short sentences. And I use sentences of medium length. And sometimes when I am certain the reader is rested, I will engage him with a sentence of considerable length, a sentence that burns with energy and builds with all the impetus of a crescendo, the roll of the drums, the crash of the cymbals—sounds that say listen to this, it is important.

So write with a combination of short, medium, and long sentences. Create a sound that pleases the reader's ear. Don't just write words. Write music.

5. JEDEN ODSTAVEC – JEDNO TÉMA

- psací strategie:
 1. Plánujte si každý odstavec nejdřív jako jednu větu – a tu pak rozpracujte.
 2. Pokud už máte odstavec napsaný, zkuste ho shrnout zpátky do jedné věty – jde to?
 3. Nechte z odstavce jen první a poslední větu – říkají zhruba to samé, co celý odstavec?

6. SROZUMITELNÝ JAZYK

- Záleží na cílovém publiku (např. dlouhý článek v Respektu si asi může dovolit víc než krátká popularizace v novinách x ale o kolik víc?)
- Rady z anglického prostředí:
 - měli byste být srozumitelní pro člověka se základním vzděláním (9. třída)
 - měli byste být srozumitelní pro člověka, který není rodilý mluvčí
- pozor na odborné termíny
 - hlavně na ty, které nám mezi psychology připadají úplně běžné

7. BEZBARIÉROVOST

- nepoužívejte zkratky, které předtím neobjasníte
- nepoužívejte názvy institucí, programů, úředníků, pokud to není nezbytně nutné; dávejte přednost obecnějším termínům
 - „Mikuláš Bek řekl, že.. Odkazuje se tím na úpravu podpůrných opatření podle školského zákona.“
 - „Na problematiku úzkosti u dětí upozorňuje i Petr Winkler, ředitel NÚDZ.“
- obecně snižte nároky na znalost reálií, programů, vyhlášek..

8. INKLUZIVITA

- pořád se vyvíjející oblast stylistiky
- nejde o „korektnost za každou cenu“
 - jde o empatii ke svému čtenáři
- pozor na silné soudy a argumentační fauly
 - „Dnes už je jasné, že mladá generace je závislá na sociálních sítích.“
- Formulace diagnóz, rysů apod.
 - přečtu si radši článek, kde o mě budou psát jako o maniakovi, nebo jako o člověku s bipolárně-afektivní poruchou?

9. KONVERZAČNÍ JAZYK

- Dnes už ho ocení i čtenář odborného textu
- Působí přátelštěji
- Trochu jako psát dopis/scénář pro přednášku nebo podcast místo článku
- Udrží vás v módu „vidím tě, můj čtenáři, a tohle ti chci říct, protože si myslím, že by tě to mohlo zajímat“

10. SEŽEŇTE SI EDITORA 😊

- Nejlepším editorem je v tomhle případě váš potenciální čtenář
- Babička? Kamarád mimo obor? Aspoň spolužák, který se odmyslí od své odbornosti?
- Doporučení berte vážně
- Jak si říct o zpětnou vazbu?
 - Nedělejte to jako Sheldon Cooper („Ty jsi jenom inženýr. Přečti si to a řekni mi, čemu na tom nerozumíš.“)

1. Přílehlavý název

2. Popisné nadpisy

3. „Nákupní“ seznamy

4. Délka vět

5. Jeden odstavec
– jedno téma

6. Srozumitelný jazyk

7. Bezbariérovost

8. Inkluzivita

9. Konverzační jazyk

10. Editor